

Oponentský posudek bakalářské práce FHS UK, Praha

Název práce: Tři etapy vývoje časopisu Vlasta. Reflexe společensko-politické situace.

Autorka: Tereza Ševčíková

Oponentka: Magdaléna Šťovíčková Jantulová

Cílem bakalářské práce studentky Terezy Ševčíkové je zjistit “zda, případně jakým způsobem se v ženském periodiku odrážela dobová společensko-politická situace v různých časových etapách” (s.1). K tomuto účelu si zvolila časopis Vlasta. A dále si zvolila tři historická období.

Teoretická část je vlastně výhradně věnována přehledu společensko-historické situaci ve vybraných obdobích v Československu. Autorka v závěru práce uvádí, že v teoretické části popisuje společensko-politický vývoj v jednotlivých obdobích, protože cílem práce je zmapovat, zda se ve Vlastě odrážela společensko-politická situace. Teoretickou část však autorka explicitně nevyužívá pro formulaci výzkumných otázek, potažmo hypotéz (když chtě zjistit, zda se určité události objevují ve Vlastě) a v analytické části práce jsou využity jen okrajově.

Autorka pro svůj výzkum zvolila kvalitativní obsahovou analýzu. Za významnou otázku považují, jak autorka identifikovala texty, které zařadila do analýzy. V metodologické části uvádí, že se jednalo o texty “zabývající se, případně reagují na aktuální společensko-politické dění v Československu” a dále “texty mapující společensko-politickou situaci na stránkách Vlasty” (s.34). Jak autorka určila, zda text “reaguje” na “aktuální společensko-politické dění”? Co a jak označila společensko-politickým děním? Bez konkrétního představení kritérií výběru textů je otázkou, jaké texty vlastně byly vybírány a proč. A dále pokud zvolila toto kritérium výběru, proč si kladla otázku “zda reflektoval časopis Vlasta společenskou situaci” v jednotlivých obdobích, když do analýzy byly vybírány texty, kde reakce/reflexe byla obsažena.

Ve výzkumných otázkách autora dále uvádí, že i zajímá “jakým způsobem reflektoval časopis Vlasta společenskou situaci” (s.34). Zajímalo by mne, co autorka zamýšlela zkoumat, když chtěla zkoumat “způsob reflexe”.

Z metodologické části se nedozvídáme nic o tom, jak probíhala samotná analýza dat. Ráda bych, aby to studentka se k tomu studentka vrátila při obhajobě.

Analytická část se skládá jen z popisu témat, které se v časopise ve vybraných obdobích objevily. Chybí analytická i interpretativní rovina. Analytická práce z texty se neprojevuje ani ve členění samotného textu. Členění kapitol je provedeno po letech, které byly analyzovány. V rámci těchto kapitol autorka představuje zcela náhodně jednotlivé události daného období a následně to, co se o těchto událostech psalo v časopise Vlasta. Např. s. 35 “...rok 1948 byl volebním rokem, informuje Vlasta v krátkém komentáři s názvem “Koho volit?”. Problém spatřuji tedy nejen v chybějící analytické rovině, ale také v tom, že jako čtenářka jsem za nějakou chvíli nabyla dojmu, že texty z časopisu pro analýzu byly vybírány zcela účelově tak, aby zapadaly do obrazu, který chtěla autorka vytvořit. Souvisí to také s tím, že jak jsem uvedla, chybějí jakékoli informace o způsobu analýzy dat.

Autorka se na některých místech analytické části textu pokouší o komentář jednotlivých témat. Jedná se však většinou o její hodnotící komentáře či dokonce jen otázky, který nevychází z dat, ani nevyužívají poznatků z teoretické části práce a otázkou je, za jakým účelem v textu jsou (např. s.39 “Je však otázkou, nakolik byla tato slova v dalším vývoji uskutečňována?” str. 45 “ Jaká byla realita je však jiná otázka”).

V analýze jsou také uvedeny na mnoha místech autorčiny hodnocení o významnosti tématu v časopise. Není však jasné, jak k závěrům o významnosti tématu došla s využitím obsahové analýzy (např. s.37 “Velmi významné místo zaujímaly v každém vydání Vlasty články o ...”). Jiné články označuje autorka za propagandistické. Není však jasné, jaké texty na základě jakých kritérií označuje za propagandistické. Navíc je patrné, že např. o textech o prezidentu Benešovi se autorka zmiňuje čistě popisně, u texty o prezidentu Gottwaldovy označuje jako propagandu. Proč tomu tak je? Zdá se, že autorka spíše než se samotných dat, vychází z určitých stereotypních postojů, které ji významně ovlivnili při analýze.

Na konci každé kapitoly autorka v jednom odstavci shrnuje své závěry v podobě hodnocení, které však vůbec není podloženo daty, protože ta mají charakter popisu jednotlivých témat v časopise. Zajímalo by mne proto např. z čeho autorka vychází na str. 42, když konstatuje, že v roce 1948 Vlasta přestává být “svobodným, nestranným časopisem” a stává se “ideologicky zaměřeným propagátorem vládnoucího komunistického režimu”. Nebo na str. 65, když uvádí, že ročník 1969 přinesl oproti roku 1968 “radikální změnu v postoji Vlasty”. Může prosím tyto příklady sporných závěrů autorka podložit nějakou systematickou analýzou?

V záběru práce jsou prezentována také obecné hodnocení časopisu (např. “v člancích nalezneme silný ideologický podtext, Vlasta se stala nástrojem ideologického boje”), ale není jasné, na základě jakých dat tyto hodnocení byla vytvořena, když analytická část je tvořena jen popisem témat, které byly v časopise ve vybraných obdobích zveřejněny. Chybí jakékoli propojení s teoretickou částí práce. V závěru závěru autorka dále uvádí, že zveřejnila nejpodstatnější společensko-politické události. Zajímalo by mne na základě jakých kritérií volila ty “podstatné” události.

Na závěr by mě také zajímalo, proč autorka dala do přílohy obrázky stran časopisu. Jednak tato příloha postrádá jakýkoli komentář, nevztahuje se k žádné části textu, v neposlední řadě vizuální analýza nebyla součástí analýzy.

Vzhledem ke zmíněným nedostatků navrhuji práci hodnotit známkou dobře, pokud studentka úspěje u obhajoby.

V Praze 10.9.2013